

Békés Pál: Lomtalanítás a Fehérlófia utcában

Úgy rémlik, meséltem már a szomszédomról. A Fehérlófia utca 13-ban lakik, közvetlenül mellettem. Nyugdíjas borz. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy csak addig volt borz, amíg dolgozott és most már nem az. Erről szó sincs. Borznak lenni ugyanis nem egyszerűen foglalkozás. Nem. Borznak lenni állapot, sőt ... életforma, olyasmi, ami percről percre kitölti az ember, akarom mondani a borz életét.

De azért ne higgyük, hogy a borz, pusztán azért, mert borznak született, semmittevéssel tölti napjait és kizárólag borzságában tetszeleg. Ellenkezőleg, Szücssebestyén például – mit tegyünk, ha egyszer szomszédom így írja a nevét – szorgalmasan gyűjtötte a bélyegeket. Gyermekkorában szenvedélyes lepkegyűjtő volt, nagybátyja kedvéért azonban áttért a bélyegekre. – Az sokkal hasznosabb – mondta a nagybácsi, s az ifjú Szücssebestyén tudta, hogy az öreg döntése ellen nincs apelláta. Kezdetben kizárólag lepkés bélyeget gyűjtött, de lassanként letett egykori szívügyéről. Gyakran látom az udvaron, a sámliján üldögél és a kameruni orrszarvú vagy a hollandi úrhajós sorozatot rendezgeti. A minap éppen annak örvendezett, hogy sikeresen elcserélt két marokkói hadvezért, egy belga királyt, meg egy német kancellárt egy teljes ausztráliai kacsacsőrű emlős sorozatra.

Hanem, hogy a szót ne szaporítsam, egy napon lomtalanítás volt a Fehérlófia utcában. A lakók egy halomba hordtak limlomot, kacatot, vacakot. Hegyben állt a törött, szakadt, romlott, kopott, kiszolgált és színehagyott, elaggott, molyrágta holmi. Mikor mindent összehordtak, a lakók izgatottan várták az estét. Mert amint leszállt az est, kisettkedtek a ház elé és válogatni kezdtek. Az emeleti bácsi hóna alá kapta a kibelezett rádiót, amit a földszinti néni alig egy órája dobott ki.

- Minek az magának? – kérdezte a földszinti néni.

- Jó lesz még valamire – mormogta sejtelmesen az emeleti bácsi és a földszinti néni nyomban sajnálni kezdte, hogy kidobta a kibelezett rádiót. De már nem tehetett semmit. Gondolt egyet és bosszúból előhalászta a halomból a szakadt lámpaernyőt, amit az emeleti bácsi dobott oda délelőtt.

- Minek az magának? – kérdezte gyanakodva a bácsi.

- Jó lesz az még valamire – vihogott a földszinti néni.

A bácsi nyomban megsajnálta, hogy kidobta a lámpaernyőt. Szomorúan baktattak vissza a lakásukba.

- Minek az neked? – kérdezte a szőke kisfiú a negyedikről, amikor a lépcsőházi fekete kislány kiemelte a romhalmazból az ő lyukas gumilabdáját.

- Jó lesz asz még valamire – selypítette a kislány, mert hiányzott a két metszőfoga.

A kisfiú erre lecsapott a kislány szakadt ugrókötelére.

- Minek asz neked? – kérdezte a kislány.

- Jó lesz az még valamire, ha megvavvom – mondta a kisfiú, mert ő meg raccsolt. Irigykedve méregették egymást.

Így megy ez nálunk a Fehérlófia utca 13-ban. Minden lomtalanításkor. Hiába, az egyik ember szemetje a másik kincse – tartja a mondás. Ha jól emlékszem. A kacat félóra alatt eltűnt, mintha sosem lett volna. Egyetlen ócskaság maradt a járdán. Egy fél tálca. Egy kopott, kettébe tört tálca fele. Az senkinek sem kellett. Többen is felvették, megforgatták, de mindenki visszadobta – no, ez azután nem lesz jó semmire.

Egyszerre csak előballagott a kapu alól Szücssebestyén, felemelte a tálcát, nézte jobbról, nézte balról és a hóna alá csapta.

- Minek az magának? – kérdezték többen is. – Nem lehet azt már használni semmire.

Még én is megkérdeztem:

- Mire használja majd, kedves szomszéd? – Mert mondanom sem kell, én is ott álltam és éppen azon töprengtem, tudom-e használni valamire a szemközt lakó holdvilágképű villanyszerelő kihajított, nyeletlen csavarhúzóját.

- Bóóóraszto – dörmögte maga elé Szücssebestyén. – Mindig ezt hajtogatják: használni így, meg használni úgy... – és azzal elballagott.

Másnap, szokása szerint a sámlin sütkérezett. Én meg szokásom szerint mellé telepedtem a küszöbre. Hallgattunk. Ő azért, mert igen jól érezte magát, ha csöndben elnézegethette udvarunk tikkadt leanderét, én meg azért, mert szörnyen fáradt voltam. Ugyanis egész éjjel azon töprengtem, mire használhatnám a holdvilágképű nyeletlen csavarhúzóját. De semmi nem jutott eszembe.

- Mire tudja használni a fél tálcat, kedves szomszéd? – szólaltam meg végül.

- Semmire. Nem kell mindent használni. – Szücssebestyén ravasz-kásan hunyorgott.

- Akkor mit csinál vele?

- Felakasztottam a falra. A konyhába.

- A falra? – ámultam el. – Mit keres egy fél tálca a falon?

- Nagypettyes bakócák vannak rajta – mondta Szücssebestyén, mint aki ezzel mindent megmagyarázott.

- Tessék? Micsodák? – hüledeztem.

- Nem ismeri a nagypettyes bakócákat? – pislogott megrovóan a szomszédom.

- A nagypettyes bakócák, ugye ... – igyekeztem leplezni tájékozatlanságomat.

- Lepkék – világosított föl Szücssebestyén némi lenézéssel. – Mit lepkék? Pillangók! A pillangók királynői! Ugye, észre sem vette, mi van a tálcán?

- Mi tagadás – mondtam zavartan.

- Három egész és egy fél nagypettyes bakóca – lelkesedett Szücssebestyén. – Ez az, amire mindig vágytam, ámde szigorú lelkű nagybátyám rászoritott a bélyeggyűjtésre.

- És most ott vannak a falon – mondtam, csak hogy tisztázzam a helyzetet.

- Ott. A konyhában. És meg ne kérdezze, mire használom őket! Gyönyörűek. Csodaszépek. Aki csak rájuk pillant, annak elmúlik a búbánata.

Szomszédom vizslatva pislogott rám, mint aki a vesémbé akar látni. Igyekszem minél rokonszenvesebb képet vágni. Úgy látszik, sikerült, mert Szücssebestyén azt kérdezte:

- Nem akarja megnézni?

Én pedig majd elájultam, mert bár barátságunkat most már régi keletűnek nevezhetem, de arra még nem volt példa, hogy Szücssebestyén a lakásába hívott volna. Hiába, a borzok természetüknél fogva zárkóztak.

- Dehogynem! – pattantam fel.

- Na – kecmergett le a szomszédom a sámlijáról. Kinyitotta a lakás ajtaját és a konyhába kísért.

Tisztaság, rend mindenütt. A falon meg ott lógott a fél tálca, rajta a három és fél nagypettyes bakóca. Sárgák voltak, nagy lila és vörös pöttyökkel a szárnyukon és olyan szépségesek, hogy majd fölröppentek. Én pedig egyszerre éreztem, hogy oda a

komorságom, oda az álmoságom, a szívem könnyű lett és már tudtam, hogy a nyeletlen csavarhúzózt ki kell dobni, hirtelen minden egyszerűvé és örömtelivé vált.

- Nagyon köszönöm, kedves Szücssebestyén ... – kezdetm volna, de a borz leintett és kitessékelt a konyhából. – Másnak is meg kellene mutatnia – kockáztattam meg.

- Nem érdemlik – szigorodott meg Szücssebestyén –, csak azt kérdik: mire lehet használni. Ezt pedig *használni* semmire sem lehet. Akkor ne is nézzék. – Roppant határozott volt.

- A lépcsőházi kislány baktatott a folyosó felé. Az, akinek hiányzott elől a két foga. Olyan bánatos volt, hogy még a copfja is kókadozott.

- Te meg miért vagy olyan szomorú? – kérdeztem.

- Ne isz tessék mondani – sóhajtozott a kislány –, szereztem egy lyukas labdát, de szem mire sze lehet használni.

- Bóóórasztó – rémült el Szücssebestyén –, már a gyerekek is ...

Kérőn néztem a szomszédomra és ő megértett.

Végül is gyerek még – győzködte magát –, és szigorúan a kislányra pillantott. – Akarsz látni nagypettyes bakócat?

- Hát persze, hogy akarok – derült fel a copfos, én pedig elszégyelltem magam, hogy lám, mindenki ismeri a nagypettyes bakócat, csak én vagyok ilyen tudatlan.

Szücssebestyén beengedte a kislányt. Csak állt, nézte a falon a fél tálcát és olyan vidám lett, hogy a copfja már-már az égre meredt.

- Köszönöm szépen Szücssebestyén báci, ilyen szép nagypettyesz bakócat még nem láttam ... – mondta a kislány és elnyargalt.

- A gyerekek mások – mondta a borz –, amíg végleg el nem rontják őket.

Ekkor a raccsoló kisfiú termett előttünk, aki tegnap a szakadt ugrókötélre tett szert. Nyűgös volt, rosszkedvű.

- Kéveem szépen Szücssebestyén bácsi – kezdte –, a Mavi azt mondta, hogy van itt hávom és fél nagypettyes bakóca és én nagyon szeretném megnézni, mevt ...

Szücssebestyén bólintott és kinyitotta a konyhaajtót.

(Forrás: *Aki nem hiszi, járjon utána*. Szerk. Janikovszky Éva, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1983.)